

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นครศรีธรรมราช เป็นดินแดนแห่งหนึ่งที่ได้มีพัฒนาการอันโดดเด่นขึ้นในคาบสมุทรไทย โดยดินแดนแห่งนี้ได้เริ่มปรากฏให้เห็นพัฒนาการของมนุษย์เป็นครั้งแรกในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินกลาง (มีอายุประมาณ 11,000 – 5,000 ปีมาแล้ว) หลังจากนั้นได้มีพัฒนาการต่อเนื่องเข้าสู่ยุคหินใหม่ ยุคสำริด และยุคเหล็กตามลำดับ¹ โดยในช่วงปลายสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในยุคเหล็ก (มีอายุอยู่ในระหว่างราวกลางพุทธศตวรรษที่ 1 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 5) ได้ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางการค้ากับต่างแดนหลายแห่ง โดยเฉพาะจีนและดินแดนบางแห่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้² รวมทั้งพัฒนาการของการติดต่อสัมพันธ์กับดินแดนดังกล่าวนี้ ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนยิ่งขึ้นในสมัยกึ่งประวัติศาสตร์ (มีอายุอยู่ในระหว่างราวกลางพุทธศตวรรษที่ 5 ถึงพุทธศตวรรษที่ 10)³ เนื่องจากในสมัยนี้ได้ปรากฏบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่มีความเก่าแก่มากที่สุดที่ได้มีการกล่าวพาดพิงถึงเกี่ยวกับดินแดนแห่งนี้ในเอกสารโบราณของจีน คือ บันทึกของคณะทูตคณะหนึ่งของจักรพรรดิวุตี้ (Wu Ti) ของราชวงศ์ฮั่น (Han) ซึ่งครองราชย์ในระหว่างปี พ.ศ. 402-456⁴ รวมทั้งการค้นพบโบราณวัตถุในสมัยราชวงศ์ฮั่นเป็นจำนวนมากในดินแดนแห่งนี้ เอกสารโบราณดังกล่าวนี้ จึงได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากโบราณวัตถุที่ค้นพบเป็นจำนวนมากบนคาบสมุทรแห่งนี้⁵ นอกจากนี้เอกสารโบราณดังกล่าวนี้จะแสดงให้เห็นว่าได้มีการขนส่งสินค้าระหว่างชายฝั่งตะวันออกกับชายฝั่ง

¹ปรีชา นุ่นสุข, รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาวิจัยแหล่งโบราณคดีในภาคใต้ของประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2540), หน้า 49-177.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 149-173.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 178.

⁴Wang Gungwu, "The Nanhai trade : A study of the early history of Chinese trade in the South China Sea", *Journal of the Malaysian Branch of the Royal Asiatic Society* 31 (1958) : 19-22.

⁵ปรีชา นุ่นสุข, รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาวิจัยแหล่งโบราณคดีในภาคใต้ของประเทศไทย, หน้า 149-173.

ตะวันตกของคาบสมุทร โดยการผ่านทางเส้นทางลัดที่เรียกว่า “เส้นทางคาบสมุทร” (Trans – Peninsular Route) แล้ว ยังได้กล่าวด้วยว่าบนคาบสมุทรแห่งนี้มีสินค้าหลายอย่างที่เป็นที่ต้องการของจีน โดยได้มีการแลกเปลี่ยนสินค้าเหล่านั้นกับทองคำและไหมจากจีน ตลอดจนได้มีเมืองท่าบนคาบสมุทรแห่งนี้หลายเมืองที่ได้ส่งเครื่องราชบรรณาการไปยังจีนแล้วในรัชสมัยของจักรพรรดิพระองค์นี้⁶

ในขณะเดียวกันในสมัยกึ่งประวัติศาสตร์นี้เช่นเดียวกันที่เอกสารโบราณของอินเดียหลายชิ้นได้กล่าวพาดพิงถึงเมืองท่าหลายแห่งบนคาบสมุทรไทย ในฐานะของศูนย์กลางทางการค้าหรือชุมชน การเดินทางเรือบนเส้นทางการค้านานาชาติทางทะเลสายโบราณของโลกในขณะนั้น โดยเฉพาะเมืองท่า “ตะโกลา” (Takola) และเมืองท่า “ตามพรลิงค์” (Tambralinga)⁷ รวมทั้งได้ปรากฏประติมากรรมและสถาปัตยกรรมที่เนื่องในศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาที่ได้ถือกำเนิดขึ้นในประเทศอินเดียขึ้นในคาบสมุทรแห่งนี้⁸

ครั้นในสมัยประวัติศาสตร์ (มีอายุตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 11 เป็นต้นมา) เมืองตามพรลิงค์ได้มีพัฒนาการขึ้นอย่างโดดเด่น จนในที่สุดได้เป็นรัฐที่สำคัญที่ปกครองดินแดนทั้งหมดในคาบสมุทรมาด้วยระยะเวลาอันยาวนาน และได้สืบเนื่องมาเป็นรัฐ “นครศรีธรรมราช” ในระยะหลังลงมา รัฐนี้เป็นรัฐที่มี

⁶ Paul Wheatley, *The Golden Khersonese : Studies in the historical geography of the Malay Peninsula before A.D.1500* (Kuala Lumpur : University of Malaya Press,1961), p.8.

⁷ ดู พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 29 หน้า 188.

ดู มิลินทปัญหาคถาฉบับมหายานมหาวิทยาลัย หน้า 464.

⁸ ดู ปรีชา นุ่นสุข , รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาวิจัยแหล่งโบราณคดีในภาคใต้ของประเทศไทย, หน้า 195-203.

See Stanley J. O'Connor, *Hindu Gods of Peninsular Siam* (Ascona : Artibus Asiae Publishers,1972),pp.19-31.

พัฒนาการยาวนานที่สุดรัฐหนึ่งของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นดินแดนที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองแห่งหนึ่งของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้⁹

ด้วยเหตุที่นครศรีธรรมราชเป็นดินแดนที่มีความเก่าแก่แห่งหนึ่งในบรรดาดินแดนทั้งหมดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้ปรากฏอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธ โดยศาสนาทั้งสองได้ปรากฏขึ้นในนครศรีธรรมราชตั้งแต่สมัยกึ่งประวัติศาสตร์ดังได้กล่าวมา¹⁰ ทำให้ศาสนาทั้งสองยังรากลงอย่างมั่นคงในดินแดนแห่งนี้ด้วยระยะเวลาที่ยาวนาน ส่งผลให้อิทธิพลของศาสนาทั้งสองนี้แผ่กิ่งก้านสาขาออกไปอย่างกว้างขวาง ศาสนาทั้งสองจึงมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพัฒนาการของรัฐบนคาบสมุทรแห่งนี้มาตั้งแต่ระยะแรกของการปรากฏขึ้นบนคาบสมุทร

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าประเด็นที่กล่าวมานี้จะเป็นประเด็นที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งประเด็นหนึ่งสำหรับประวัติศาสตร์ของคาบสมุทรไทย ประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนได้มีการค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีใหม่ ๆ เป็นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นพัฒนาการดังกล่าวได้เป็นอย่างดีก็ตาม แต่ในขณะนี้ยังไม่ปรากฏการศึกษาในประเด็นที่กล่าวมานี้แต่อย่างใด จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับ “ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช : พัฒนาการของรัฐบนคาบสมุทรไทย ในพุทธศตวรรษที่ 11- 19” ในครั้งนี้

การศึกษานี้จะเน้นนักพัฒนาการของรัฐบนคาบสมุทรไทย โดยเฉพาะรัฐตามพรลิงค์หรือรัฐนครศรีธรรมราชในสมัยประวัติศาสตร์ โดยจะเริ่มตั้งแต่ช่วงต้นที่รัฐดังกล่าวได้เข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ คือ ตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 11 เป็นต้นมา จนครอบคลุมลงมาถึงพุทธศตวรรษที่ 19 โดยในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ สามารถที่จะจัดแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์แห่งพัฒนาการของรัฐแห่งนี้

⁹ Preecha Noonsuk, “The study of local placenames on the Thai Peninsula : Takuapa, Jaiya and Nagara Sri Dharmaraja (Takua Pa, Chaiya and Nakhon Si Thammarat)”, in SPAFA (SEAMEO Project in Archaeology and Fine Arts) Final Report Consultative Workshop on Archaeological and Environmental Studies on Srivijaya (T-W3), Bangkok and South Thailand, March 29-April 11, 1983 (Bangkok : SEAMEO, 1983), pp.145-187.

¹⁰ ดู ปรีชา นุ่นสุข, รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาวิจัยแหล่งโบราณคดีในภาคใต้ของประเทศไทย, หน้า 195-203.

ได้อย่างกว้าง ๆ เป็นสองสมัย ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางโบราณคดีที่ปรากฏจากผลการศึกษา คือ

สมัยแรก เป็นช่วงเวลาปรากฏขึ้นในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11 – 16 ซึ่งเป็นช่วงที่พัฒนาการของรัฐแห่งนี้ได้ผูกพันอยู่อย่างแนบแน่นกับการค้าและความรุ่งโรจน์ขึ้นของศาสนาพราหมณ์ ลัทธิไศวนิกาย อันเป็นศาสนาที่มีบทบาทอย่างสำคัญต่อพัฒนาการของรัฐแห่งนี้ แม้ว่าในสมัยแรกนี้ พุทธศาสนาจะมีบทบาทอยู่ภายในรัฐแห่งนี้ควบคู่กันกับศาสนาพราหมณ์ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้มีบทบาทที่โดดเด่นเทียบเท่ากันได้กับศาสนาพราหมณ์ แม้แต่ในช่วงที่พุทธศาสนา ลัทธิมหายาน เจริญสูงสุดในรัฐแห่งนี้ คือ ในระหว่างกลางพุทธศตวรรษที่ 14 ถึง กลางพุทธศตวรรษที่ 15

สมัยที่สอง เป็นช่วงเวลาปรากฏขึ้นในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 17 – 19 ซึ่งเป็นช่วงที่พัฒนาการของรัฐแห่งนี้ได้ผูกพันอยู่อย่างแนบแน่นกับการค้าและความรุ่งโรจน์ขึ้นของพุทธศาสนา โดยเฉพาะพุทธศาสนา ลัทธิหินยาน ซึ่งเป็นพุทธศาสนาที่ได้รับอิทธิพลจากศรีลังกา และมักจะเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ลัทธิลังกาวงศ์” หรือ “นิกายลังกาวงศ์” ซึ่งเป็นพุทธศาสนาที่มีบทบาทอย่างสำคัญต่อพัฒนาการของรัฐนครศรีธรรมราชในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

จากการศึกษาพัฒนาการของรัฐบนคาบสมุทรมไทย โดยเฉพาะรัฐตามพรลิงค์หรือรัฐนครศรีธรรมราชในสมัยทั้งสองนี้ ได้แสดงให้เห็นพัฒนาการของรัฐยุคต้นรัฐหนึ่งของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้ถือกำเนิดขึ้นและพัฒนาการสืบต่อมาบนคาบสมุทรมไทยภายใต้ปัจจัยที่สำคัญที่เป็นพลังผลักดันหลายประการ โดยเฉพาะการค้า ศาสนา และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ซึ่งได้เข้ามาประสานสัมพันธ์และผนึกกันเข้าอย่างแนบแน่นในการเป็นพลังผลักดันพัฒนาการของรัฐแห่งนี้ อันเป็นข้อค้นพบที่สำคัญที่นอกจากจะไม่เคยปรากฏการค้นพบมาก่อนแล้ว ยังแสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของพัฒนาของรัฐแห่งนี้ และจะนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ของรัฐรุ่นต้นรัฐหนึ่งของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งจะเป็นพื้นฐานที่จะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงและการเติบโตของรัฐอื่น ๆ ที่สืบเนื่องต่อมาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในระยะหลังลงมาอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ในฐานะที่เป็นรัฐสำคัญบนคาบสมุทรมไทยในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11 – 19

2. เพื่อศึกษาปัจจัยอันเป็นพลังผลักดันให้เกิดพัฒนาการของชุมชนบ้านเมืองและรัฐ นครศรีธรรมราชบนคาบสมุทรไทยในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

กรอบความคิดและสมมุติฐานของการวิจัย

คาบสมุทรภาคใต้ของประเทศไทยเป็นดินแดนที่ตั้งอยู่บนเส้นทางการค้านานาชาติที่สำคัญของโลกโบราณสายหนึ่ง คือ เส้นทางการค้าที่เชื่อมตะวันออกกลาง อินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจีนเข้าเป็นเครือข่ายอันเดียวกัน การค้าดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความตื่นตัวของชุมชนในคาบสมุทรแห่งนี้ โดยในพุทธศตวรรษที่ 11 - 16 ได้มีการรวมตัวของชุมชนเป็นเมืองและเป็นรัฐ รัฐที่สำคัญ คือ รัฐตามพรลิงค์ ซึ่งได้มีเมืองที่สำคัญอยู่หลายเมือง เมืองเหล่านี้มีการรับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์จากอินเดียหนาแน่นมาก แต่ในขณะเดียวกันได้ปรากฏร่องรอยของศาสนาพุทธลัทธิเถรวาทด้วยเช่นกัน การรวมตัวของเมืองเหล่านี้ มีปัจจัยทางเศรษฐกิจการค้าและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นพื้นฐาน และได้มีการขยายเครือข่ายทางการเมือง โดยมีศาสนาและความเชื่อเป็นพลังยึดเหนี่ยว ซึ่งเห็นได้จากร่องรอยโบราณคดี ดังที่ได้ปรากฏว่าได้มีระบบความเชื่อเกี่ยวกับตึระและ “ระบบมณฑลละ” อันศักดิ์สิทธิ์ โดย “เทวาลัยแห่งภูเขา” เป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในบรรดาสัญลักษณ์ที่ศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ อีกหลายอย่างที่แตกต่างกันไปในแต่ละมณฑลละ ตามคติความเชื่อที่เนื่องในศาสนาพราหมณ์ลัทธิไสวนิกายเป็นศูนย์กลางของชุมชน โดยคติความเชื่อเกี่ยวกับระบบมณฑลละได้ปรากฏขึ้นในรูปแบบเดียวกันในเมืองที่สำคัญหลายแห่งทั่วทั้งคาบสมุทรในช่วงระยะเวลานี้

อย่างไรก็ดี ในระหว่างกลางพุทธศตวรรษที่ 14 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 15 รัฐตามพรลิงค์แห่งนี้มีกิจกรรมทางการค้าหนักแน่นมาก โดยได้ปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีที่เกี่ยวกับการค้าของจีนและชาติอื่น ๆ ในช่วงระยะเวลานี้ขึ้นในแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั่วทั้งคาบสมุทร ในขณะเดียวกันกับที่เอกสารโบราณของจีนได้กล่าวถึงความรุ่งเรืองทางการค้าของรัฐแห่งนี้ไว้อย่างชัดเจน รัฐแห่งนี้มีเครือข่ายทางการค้าภายใต้ระบบมณฑลละของลัทธิไสวนิกาย ที่มีศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาลัทธิมหายานเป็นแกนหลักที่สำคัญในการประสานกันเข้าอย่างผสมกลมกลืนและเกี่ยวพันกันทั้งในทางการค้าและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ดังที่ได้มีการค้นพบรูปเคารพที่เนื่องในศาสนาทั้งสองในแหล่งโบราณคดีต่างๆ เป็นจำนวนมากกระจายอยู่ในคาบสมุทรแห่งนี้ โดยเฉพาะรูปเคารพทางพุทธศาสนาลัทธิมหายาน คือ ประติมากรรมลอยตัวของพระโพธิสัตว์และพระพิมพ์ดินดิบ ในช่วงเวลานี้มีเมืองที่สำคัญบนคาบสมุทรไทยไม่น้อยกว่า 10 เมือง

พัฒนาการของรัฐตามพรลิงค์เป็นต้นเค้าของรัฐ “นครศรีธรรมราช” ซึ่งในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 17 - 19 ได้เติบโตเป็นศูนย์กลางทางการเมืองของพุทธศาสนาลัทธิเถรวาทในช่วงสมัยสุโขทัย ในขณะที่สุโขทัยเป็นเมืองสำคัญทางภาคเหนือตอนล่าง ในระยะเวลานี้นครศรีธรรมราชมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ภายใต้อิทธิพลทางเศรษฐกิจการค้าและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นพื้นฐาน และมีการขยายเครือข่ายทางการเมือง โดยการสถาปนา “ระบบเมืองสิบสองนักษัตร” เป็นศูนย์กลาง จนได้กลายเป็นนครรัฐที่มีบทบาททางการเมืองที่สำคัญในพุทธศตวรรษที่ 18 - 19

ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้จะศึกษาครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองในคาบสมุทรไทยที่มีความสัมพันธ์กันกับประวัติศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงระยะเวลาระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11 - 19 โดยงานวิจัยนี้จะอาศัยข้อมูลหลักฐานทั้งประเภทเอกสารโบราณ อาทิ หลักฐานเงิน หลักฐานตะวันตก และหลักฐานท้องถิ่น ประเภทตำนาน พงศาวดาร และหนังสือбуд (สมุดข่อยหรือสมุดไทย) โดยหนังสือбудส่วนใหญ่ได้มีการรวบรวมขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางลงมาจนถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น และเป็นหนังสือбудที่มีทั้งที่มีการปริวรรตมาตีพิมพ์แล้วและที่ยังไม่ได้มีการตีพิมพ์ นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังจะอาศัยข้อมูลทางโบราณคดีที่ค้นพบในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ของประเทศไทยอีกด้วย

แม้ว่าวิทยานิพนธ์นี้จะมีเนื้อหาเน้นหนักเกี่ยวกับพัฒนาการของรัฐบนคาบสมุทรไทย โดยเฉพาะรัฐตามพรลิงค์หรือรัฐนครศรีธรรมราช ในพุทธศตวรรษที่ 11 - 19 ก็ตาม แต่ได้พิจารณาเห็นว่าเพื่อให้การศึกษาในประเด็นดังกล่าวมีความกระจ่างมากยิ่งขึ้น จึงได้ศึกษาพื้นฐานของพัฒนาการของรัฐดังกล่าวเพิ่มเติมอีกบางประเด็นก่อนที่จะถึงช่วงระยะเวลาดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ เนื้อหาที่สมบูรณ์ของการศึกษานี้ จึงครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องกันไปตามลำดับ โดยเริ่มต้นด้วยบทนำ ซึ่งเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา ตลอดจนกรอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา ถัดมาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับวงจรทางการเมืองการค้าของการค้านานาชาติและการตั้งถิ่นฐานของชุมชนบนคาบสมุทรไทย ก่อนพุทธศตวรรษที่ 11 ซึ่งเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างสภาพทางภูมิศาสตร์ พัฒนาการของการตั้งถิ่นฐาน และการพัฒนาวัฒนธรรมบนคาบสมุทรไทยกับระบบเครือข่ายของการค้านานาชาติที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของการเกิดชุมชนโบราณและเมืองโบราณบนคาบสมุทรแห่งนี้ ซึ่งเป็นพัฒนาการที่สืบเนื่องมาตั้งแต่ช่วงปลายของสมัยก่อน

ประวัติศาสตร์ ผ่านสมัยกึ่งประวัติศาสตร์ จนกระทั่งเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ โดยหลักฐานที่สำคัญที่ใช้ในการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นหลักฐานทางโบราณคดี ประเภทโบราณวัตถุที่เกี่ยวเนื่องกับการค้าที่ค้นพบในชุมชนโบราณหลายแห่งในคาบสมุทรไทย

จากความรุ่งโรจน์ขึ้นของการค้าในระบบเครือข่ายทางการค้าของการค้านานาชาติดังกล่าว นั้น นอกจากจะส่งผลให้ชุมชนโบราณหลายแห่งบนคาบสมุทรไทยได้พัฒนาขึ้นเป็นสถานีทางการค้า และแหล่งอุตสาหกรรมการผลิตลูกปัด เครื่องประดับ และเครื่องมือเครื่องใช้นานาชนิดแล้ว ยังปรากฏโบราณวัตถุนานาชนิดในชุมชนโบราณเหล่านั้นที่สะท้อนให้เห็นร่องรอยอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ และพุทธศาสนาขึ้นในชุมชนด้วย โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาระหว่างราวกลางพุทธศตวรรษที่ 2 ถึงพุทธศตวรรษที่ 8 โบราณวัตถุเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์รุ่นต้นที่มีการใช้ร่วมกันในศาสนาทั้งสอง สำหรับพุทธศาสนานั้น สัญลักษณ์รุ่นต้นเหล่านี้ ได้มีการสร้างสรรค์ขึ้นก่อนที่จะปรากฏรูปเคารพของพระพุทธรูปในรูปของมนุษย์หรือพระพุทธรูป และเป็น โบราณวัตถุที่มีความคล้ายคลึงกันกับที่มีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีในศูนย์กลางทางพุทธศาสนา ที่ร่วมสมัยหลายแห่งในประเทศอินเดีย อันอาจสันนิษฐานได้ว่าในระยะเวลาที่ ทั้งศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับการค้าและเป็นพลังผลักดันที่สำคัญแห่งการก่อกำเนิดขึ้นของรัฐเริ่มแรกบนคาบสมุทรไทย

นับตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 5 เป็นต้นมา เอกสารโบราณของต่างชาติ โดยเฉพาะเอกสารโบราณของจีนและอินเดีย ได้สะท้อนให้เห็นว่าในเวลานั้นชุมชนโบราณหลายแห่งบนคาบสมุทรไทยได้พัฒนาขึ้นเป็นเมืองท่าหรือศูนย์กลางทางการค้าของระบบเมืองท่าในระบบเครือข่ายทางการค้าของการค้านานาชาติ โดยเฉพาะเมือง “กะมะลิง” หรือ “ตะมะลิง” ซึ่งสันนิษฐานว่าตรงกับชื่อ “ตามพริงค์” (Tamburlinga) ที่ปรากฏขึ้นในศิลาจารึกหลายหลักที่สลักขึ้นในระยะหลังลงมา อันหมายถึงเมืองนครศรีธรรมราชโบราณ ซึ่งได้ปรากฏชื่อขึ้นในเอกสารโบราณของอินเดียเป็นครั้งแรกในราวพุทธศตวรรษที่ 7 ซึ่งได้พัฒนาการสืบเนื่องต่อมา ในฐานะของเมืองท่าที่สำคัญของคาบสมุทร จนกระทั่งได้พัฒนาขึ้นเป็นรัฐที่เป็นศูนย์กลางทางการค้าที่สำคัญที่สุดของคาบสมุทรไทยตลอดช่วงระยะเวลาระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11 – 19

การรุ่งโรจน์ขึ้นของรัฐตามพริงค์หรือรัฐนครศรีธรรมราชในช่วงระยะเวลาระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11 – 19 ดังกล่าวนี เกิดจากพลังผลักดันของปัจจัยหลักสามประการ คือ การค้า ศาสนา และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น โดยสามารถที่จะแบ่งช่วงสมัยของพัฒนาการของรัฐแห่งนี้

ในระยะเวลาดังกล่าวได้เป็นสองสมัย คือ สมัยแรก เป็นช่วงที่ศาสนาพราหมณ์ ลัทธิไสวณิกายได้มีบทบาทอย่างโดดเด่นในพัฒนาการของรัฐแห่งนี้ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11 – 16 และสมัยที่สอง เป็นช่วงที่ศาสนาพุทธ ลัทธิหินยาน นิกายลัทธิกวางศ ได้มีบทบาทอย่างโดดเด่นในพัฒนาการของรัฐแห่งนี้ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 17 – 19 หลักฐานที่สำคัญที่ใช้สำหรับการศึกษาพัฒนาการของรัฐแห่งนี้ในส่วนท้ายของเนื้อหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุดและได้เขียนไว้อย่างละเอียดหลายบทนี้ มีทั้งที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ และโบราณสถาน โดยการใช้หลักฐานเหล่านั้นประกอบกัน และตรวจสอบซึ่งกันและกัน

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

1. ตีรณะ (Tirtha) หมายถึง สถานที่แห่งหนึ่งแห่งใดที่ใช้สำหรับการจาริกแสวงบุญของศาสนิกชนที่นับถือศาสนาพราหมณ์ เนื่องจากศาสนิกชนเหล่านั้นมีระบบความเชื่อที่ว่าสถานที่แห่งนั้นเป็นสถานที่ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ โดยศัพท์คำนี้แปลว่า “สถานที่สำหรับการลุยน้ำข้ามฟาก” หรือ “การลุยน้ำข้ามฟาก” หรือ “ลำธารที่สามารถลุยข้ามไปได้” หรือ “สถานที่สำหรับการข้ามฟาก” อันแท้ที่จริงแล้วมีตีรณะที่ยิ่งใหญ่ในประเทศอินเดียหลายแห่งที่มีสภาพเป็นสถานที่ที่สามารถลุยน้ำข้ามไปได้โดยปลอดภัยจริง ๆ อย่างกรณีของตีรณะหลายแห่งในเมืองพาราณสี (Banaras) หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเมืองกาซี (Kashi) เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี ในฐานะที่ตีรณะเป็นสถานที่สำหรับการจาริกแสวงบุญแห่งหนึ่งนั้น ตีรณะโดยทั่วไปจึงดำรงอยู่ในฐานะของ “สถานที่สำหรับการข้ามฟาก” ในทางจิตวิญญาณ อันเป็นสถานที่ซึ่งโลกมนุษย์และโลกแห่งสวรรค์ได้มาบรรจบกัน หรือเป็นสถานที่ซึ่งบุคคลสามารถที่จะ “ข้าม” ห้วงมหรณพแห่งสังสารวัฏ ซึ่งเป็นวัฏจักรแห่งการเวียนว่ายตายเกิดอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ไปสู่การดำรงอยู่ใน “ฟากฝั่งอันไกลโพ้น” อีกฟากหนึ่ง ซึ่งเป็นฟากแห่งการปลดปล่อยวิญญาณให้เป็นอิสระหรือหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ตีรณะแต่ละแห่งจึงมีสภาพเป็นเสมือนหนึ่งช่วงที่ตื้นที่สุดของแม่น้ำ ซึ่งเป็นสถานที่ที่สามารถจะเอื้ออำนวยให้ “การข้าม” เป็นไปอย่างสะดวก ง่ายดาย และปลอดภัยมากที่สุด ตีรณะแต่ละแห่งเป็นสถานที่ในทางโลกแห่งหนึ่ง ซึ่งได้รับการบรรจุให้อัดแน่นไว้ด้วยพลังอำนาจและความบริสุทธิ์ จึงมักจะเรียกสถานที่แห่งนั้นว่าสถานที่ “ศักดิ์สิทธิ์” แต่มีความสำคัญสำหรับทุกคนที่จะต้องเข้าใจและระลึกไว้เสมอว่า คำว่า “ตีรณะ” ในนิยามของศาสนาพราหมณ์นั้น ไม่ได้มีความหมายแต่เพียงแค่ว่าจะจำกัดอยู่แต่เพียงว่าสถานที่แห่งนั้นเป็นสถานที่ที่มีความ “ศักดิ์สิทธิ์” เพียงเท่านั้น เพราะสถานที่แห่งนั้นยังมีความหมายที่ขยายขอบเขตออกไปมาก จนมีความหมายที่ครอบคลุมออกไปหมายรวมถึงความ “บริสุทธิ์” (สุจิหรือปวีตระ) ความ “ดี” (ปฺณยะ) และ

ความ “สวัสดี” (ศุภะหรือมงคล) ด้วย สำหรับความศักดิ์สิทธิ์ของตึระะนั้น ในฐานะที่เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปในทางการปฏิบัติว่ามีเนื้อแท้ที่เกี่ยวข้องกันกับเหล่าเทพเจ้า จึงอาจจะกล่าวได้ว่าในโลกทรรศน์ของศาสนาพราหมณ์นั้น พื้นโลกทั้งมวลล้วนแล้วแต่มีความศักดิ์สิทธิ์ ด้วยเหตุที่พื้นโลกเหล่านั้นล้วนแล้วแต่ได้รับการสร้างให้เป็นตัวเป็นตนขึ้นมาโดยเทพเจ้า เทพเจ้าจึงรวมอยู่ในพื้นโลกในเทพนิยายเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ของศาสนาพราหมณ์นั้น ได้แสดงให้เห็นว่าพื้นโลกและสิ่งมีชีวิตนานาชนิดได้เบ่งบานออกมาจากพระวรกายของเทพเจ้าอย่างแท้จริง ดังกล่าวมานั้นได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นโดยมีความคล้ายคลึงกันกับการสร้างสรรค์ร่างกาย คือ สร้างสรรค์ให้มีความแตกต่างกันในด้านพลังอำนาจและหน้าที่ สถานที่ในทางโลกหลายแห่งได้ปรากฏให้เห็นเทพเจ้ามากกว่าสถานที่แห่งอื่น ๆ ดังที่มหากาพย์มหาภารตะ (Mahabharata) ได้กล่าวถึงสถานที่เหล่านั้นว่า ในกรณีที่เป็นส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มักจะเรียกส่วนดังกล่าวว่ามีความบริสุทธิ์ ในขณะที่ในกรณีที่เป็นส่วนต่าง ๆ ของพื้นโลกและน้ำ มักจะเรียกส่วนดังกล่าวว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ ดังตัวอย่างที่ปรากฏว่าหูด้านขวา ซึ่งเป็นด้านที่ได้รับมนตร์ (Mantra) ของครุในช่วงที่มีการประกอบพิธีกรรมรับเข้าเป็นศาสนิกชนของศาสนา นี้เป็นครั้งแรก เป็นส่วนที่มีความบริสุทธิ์เป็นพิเศษ ในขณะที่เท้า ซึ่งเป็นส่วนที่ต้องสัมผัสกับฝุ่นละออง เป็นส่วนที่ไม่มีความบริสุทธิ์ ในทำนองเดียวกันกับกรณีของพื้นโลก ซึ่งสถานที่ทุกแห่งที่มีลักษณะพิเศษด้วยกรณีต่าง ๆ หลายกรณี อย่างกรณีที่มีความโดดเด่นมากที่สุด มีพลังอำนาจมากที่สุด และก้าวขึ้นไปสู่สรวงสวรรค์ได้โดยตลอดปลอดภัยไปรงมากที่สุดนั้น จะได้รับการเรียกขานกันว่าเป็น “ตึระะ” ในฐานะที่ตึระะเป็นสถานที่แห่งหนึ่งที่เปี่ยมล้นไปด้วยพลังอำนาจ ตึระะจึงมีฐานะเป็น “ประตู” แห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ระหว่างสรวงสวรรค์กับพื้นโลก หรือตั้งอยู่ระหว่าง “ชายฝั่งทะเลทางด้านนี้” กับ “ชายฝั่งทะเลอันไกลโพ้น” สำหรับผู้นับถือศาสนาพราหมณ์แล้ว บุคคลเหล่านั้นมีความเชื่อว่า การสวดอ้อนวอนในสถานที่แห่งนั้น จะทำให้เทพเจ้าได้ยินคำสวดอ้อนวอนนั้นรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งการสวดอ้อนวอนนั้นจะบรรลุความสำเร็จอย่างสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น และการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในสถานที่แห่งนั้นจะนำมาซึ่งความสุขความเจริญมากยิ่งขึ้นกว่าการประกอบพิธีกรรมในสถานที่แห่งอื่น ๆ หลายเท่า ในคำสรรเสริญเป็นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่า ในสถานที่บางแห่ง อย่างกรณีของเมืองกาสิ เป็นสถานที่ที่มีพลังอำนาจอย่างมากมายเหลือคณานับ โดยคำสรรเสริญเหล่านั้นได้แสดงให้เห็นว่า การประกอบขัญพิธี การสวดมนต์ การบริจาทาน หรือการทรมานตนเองเพื่อล้างความผิดในเมืองนี้ แม้ว่าจะเป็นการกระทำในปริมาณแต่เพียงเล็กน้อยที่สุดก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวนั้นจะก่อให้เกิดผลพวงที่มีความยืนยาวเป็นนิรันดร์ อันเป็นผลมาจากพลังอำนาจของสถานที่แห่งนี้ ส่วนในกรณีของโยคินั้น โยคีเหล่านั้นจะประสบความสำเร็จในชีวิตของโยคีด้วยระยะเวลาที่ยาวนานในการคืนชีวิตขึ้น

มาใหม่ในแต่ละชั่วชีวิตหลายพันชั่วชีวิตหรือมากกว่านั้น หากว่าโยคีเหล่านั้นได้เข้ามาถือศีลกินเพลในเมืองกาซีแห่งนี้เป็นเวลาสามคืน

จุดกำเนิดดั้งเดิมของติริถะแต่ละแห่ง ล้วนแล้วแต่เป็นสถานที่ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นกับการที่เหล่าเทพเจ้าหรือเหล่าวีรบุรุษได้เป็นผู้ทรงสร้างสรรค์หรือทรงกระทำกิจกรรมที่ยิ่งใหญ่ และทรงปรากฏพระวรกายให้เห็นได้ในสถานที่แห่งนั้น ตามเทพนิยายหรือตำนานหรือจักรวาลวิทยา ในระบบความเชื่อของอินเดีย ติริถะแต่ละแห่งจึงเป็นเสมือนหนึ่ง “ธรณีประดู” ที่คั่นอยู่ระหว่างโลกแห่งสรวงสวรรค์กับโลกมนุษย์ ติริถะจึงไม่ได้เป็นแค่เพียงแค่สถานที่แห่งหนึ่งที่ใช้สำหรับการ “ก้าวผ่านเพื่อข้ามไปสู่ข้างบน” ของบรรดาศาสนิกชนผู้ได้กระทำการสวดอ้อนวอนและประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ แต่เพียงเท่านั้น หากแต่ติริถะยังเป็นสถานที่แห่งหนึ่งสำหรับการ “ก้าวผ่านเพื่อข้ามลงมาสู่เบื้องล่าง” ของเหล่าเทพเจ้าอีกด้วย การสืบสายลงมาสู่โลกมนุษย์ของเหล่าเทพเจ้าดังกล่าวนี้ มักจะเป็นที่รู้จักมักคุ้นกันเป็นอย่างดีในลักษณะของการ “อวตาร” (Avatara) ตามขนบธรรมเนียมประเพณีของศาสนาพราหมณ์ อันแท้ที่จริงแล้วศัพท์คำว่า “ติริถะ” และศัพท์คำว่า “อวตาร” ต่างก็เป็นศัพท์ที่มีความสัมพันธ์สืบเนื่องมาจากรากศัพท์ว่า “ตฤ” (tr) ซึ่งแปลว่าการก้าวข้ามขึ้นไป และรากศัพท์ว่า “อวตฤ” (avatr) ซึ่งแปลว่าการก้าวข้ามลงมา ด้วยเหตุที่ในการสืบสายลงมาสู่การอวตารของเหล่าเทพเจ้ามีความจำเป็นที่จะต้องมีการเปิดประตูของติริถะ ดังนั้น จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ศาสนิกชนทั้งผู้ชายและผู้หญิงสามารถที่จะก้าวผ่านขึ้นไปสู่สรวงสวรรค์ได้ ตามผลของการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ และการสวดอ้อนวอนของตน การปรากฏขึ้นของเหล่าเทพเจ้าในโลกมนุษย์ เป็นการปรากฏพระวรกายออกมาให้เห็นด้วยความศักดิ์สิทธิ์และลึกลับของเหล่าเทพเจ้า ซึ่งในจักรวาลวิทยาของศาสนาพราหมณ์เชื่อว่าเหล่าเทพเจ้าได้ปรากฏขึ้นในลักษณะที่กล่าวนี้ในสถานที่หลายพันแห่ง บางแห่งเป็นสถานที่ที่เป็นที่รู้จักมักคุ้นกันดีและมีชื่อเสียงมากในหมู่ศาสนิกชนทั้งหมดที่นับถือศาสนาพราหมณ์ แต่บางแห่งก็มีฐานะเป็นเพียงสถานที่สำหรับการจาริกแสวงบุญของเหล่าศาสนิกชนในวงแคบ ๆ ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยอยู่รายรอบศาสนสถานหรือติริถะแห่งนั้นในท้องถิ่นนั้น ๆ เท่านั้น เรื่องราวเกี่ยวกับติริถะดังกล่าวนี้ ได้รับการกล่าวสรรเสริญเอาไว้เป็นจำนวนมากในวรรณกรรมสฤติที่เรียกว่า “มาหัทมยะ” (Mahatmya) ซึ่งบางครั้งก็มีการเรียกวรรณกรรมเหล่านี้ว่า “สถลปุราณะ” (Sthala Purana) ซึ่งมีความหมายว่าเรื่องราวโบราณของสถานที่ต่าง ๆ วรณกรรมดังกล่าวนี้ได้บรรจุเนื้อหาสาระที่มีแก่นของเรื่องเกี่ยวข้องกันกับการปรากฏพระวรกายให้เห็นด้วยความศักดิ์สิทธิ์และลึกลับของเหล่าเทพเจ้าในสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลง ผันแปร และแตกต่างกันออกไปอย่างหลากหลายหลายพันสำนวน จาก

เนื้อหาหลักอันมีมาในวรรณกรรมที่สะท้อนให้เห็นเทพนิยายของศาสนาพราหมณ์ดังกล่าวนี้ เป็นประจักษ์พยานที่บรรยายให้เห็นถึงระบบความเชื่อที่เกี่ยวข้องกันกับการกระทำสิ่งต่าง ๆ ของเหล่าเทพเจ้าและวีรบุรุษทั้งหมด และล้วนแล้วแต่ได้สะท้อนให้เห็นได้ว่า วรรณกรรมเหล่านี้เป็นคลังข้อมูลที่ยิ่งใหญ่ที่สามารถจะใช้สำหรับการสันนิษฐานได้ว่า สภาพภูมิประเทศทั้งหมดของอินเดีย ล้วนแล้วแต่ได้รับการประทับแน่นไว้ด้วยร่องรอยของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเทพนิยายเหล่านั้นทั้งสิ้น สถานที่เหล่านั้นจึงยังคงปรากฏอยู่ในฐานะของสภาพภูมิประเทศที่ศักดิ์สิทธิ์ตามระบบความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ นอกจากนี้ยังปรากฏว่านอกจากวรรณกรรมดังกล่าวจะสื่อสารให้เห็นพลังอำนาจของสถานที่แห่งหนึ่งแห่งใดแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นว่าตึระแต่ละแห่งมีความสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะสัมพันธ์กันกับตึระที่ยิ่งใหญ่ทั้งภายในอินเดียเองและในสถานที่แห่งอื่น ๆ โดยตึระเป็นจำนวนมากเป็นตึระที่มีความเก่าแก่มาก โดยเก่าแก่เกินกว่าที่จะปรากฏในบันทึกทางประวัติศาสตร์ หรือเก่าแก่เกินกว่าที่จะปรากฏในประเพณีการบอกเล่าด้วยปากหรือมุขปาฐะ และเก่าแก่เกินกว่าที่จะปรากฏในตำนาน โดยสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีความเก่าแก่เหล่านี้ได้ปรากฏประเพณีแห่งการจาริกแสวงบุญ และเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงโดดเด่นในด้านความศักดิ์สิทธิ์และความมีพลังอำนาจตลอดช่วงสมัยโบราณที่มีความเก่าแก่และยาวไกลไปกว่าช่วงเวลาประทับต่าง ๆ ที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันนี้จะไปผูกพันหรือโยงใยถึงอย่างละเอียดลออได้ ตึระที่สำคัญหลายแห่ง อย่างกรณีของเมืองกาซีและแม่น้ำคงคา (River Ganges) เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นระบบสัญลักษณ์ที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นให้เป็นรูปเป็นร่างเป็นตัวเป็นตนได้อย่างเหมาะสมโดยอาศัยสภาพทางภูมิศาสตร์ และด้วยเหตุที่สภาพทางภูมิศาสตร์เป็นสิ่งที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างเชื่องช้า ส่งผลให้ระบบสัญลักษณ์ดังกล่าวยังคงตรึงแน่นและได้รับความเคารพเชื่อถือสืบต่อมาเหนือจินตนาการในทางศาสนาของมวลมนุษย์ ถึงแม้ว่าบรรดาเทพนิยายและเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นเป็นพิเศษ อาจจะมีการสร้างสรรค์ขึ้นและดำรงอยู่ด้วยช่วงระยะเวลาชั่วระยะหนึ่งแล้วก็เลือนหายไป หรือไม่ก็เรื่องเล่าหรือคำพรรณนาเหล่านั้น อาจจะมีการปรับปรุง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสืมเลือนไปก็ตาม แต่สภาพภูมิประเทศเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นยอดเขา สระน้ำ และหมู่ไม้ก็ยังคงดำรงอยู่ จึงอาจจะเป็นไปได้ที่จะปรากฏว่าในปัจจุบันนี้พระคณศ (Ganesha) อาจประทับอยู่ภายใต้ต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง ซึ่งเคยเป็นสถานที่ที่เหล่ายักษ์ (Yaksha) เคยได้รับการเช่นสรวงสักการะบูชามาก่อนเมื่อหลายพันปีมาแล้ว หรือพระศิวะ (Shiva) อาจประทับยืนอยู่ในเทวาลัยเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณที่ถัดออกไปจากสระน้ำโบราณแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสระน้ำของเหล่านาค (Naga) มาก่อน หรือพระนางทุรคา (Durga) ผู้ยิ่งใหญ่ อาจทรงยืมพระนามของพระองค์มาจากเทวสตรีบางองค์ที่เป็นเทวี (Devi) แห่งยอดเขาบางแห่งในท้องถิ่น แต่ในขณะที่เรื่องราวและชื่อ

ต่าง ๆ เหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลงไปนั้น สถานที่เหล่านั้นยังคงเป็นเครื่องดึงดูดใจสำหรับการกระทำสักการะบูชาของมวลมนุษย์เป็นอย่างยิ่งเช่นเดียวกันกับที่เคยปรากฏขึ้นในระยะก่อนหน้านี

ด้วยเหตุนี้ ในวิทยานิพนธ์นี้จึงได้ใช้คำว่า “คีระละ” ในกรณีที่สถานที่แห่งนั้นเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับการจาริกแสวงบุญตามนิยามข้างต้นและเนื่องในศาสนาพราหมณ์เท่านั้น โดยเป็นนิยามที่หมายถึงสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับการจาริกแสวงบุญทั้งหมด อันหมายรวมถึงเทวาลัยหรือศาสนสถานทั้งหมดตามนิยามข้างต้นด้วย

2. มณฑล (Mandala) หมายถึง วงกลมหรือแผนภูมิรูปวงกลม ซึ่งมีหน้าที่หรือประโยชน์ใช้สอยในฐานะของแผนที่ที่มีระบบหรือระเบียบแบบแผนอย่างหนึ่งของจักรวาลอันศักดิ์สิทธิ์ โดยการใช้อยู่สอยมณฑลอันศักดิ์สิทธิ์นี้ได้ปรากฏขึ้นในหลายกรณี เช่น การสร้างสรรคขึ้นในรูปของจิตรกรรมวัด ศาสนสถาน เทวาลัย และเมือง เป็นต้น ดังนั้น ภาพจำลองของจักรวาลอันศักดิ์สิทธิ์นี้ จึงปรากฏขึ้นในหลายรูปแบบและหลายขนาด ตามระบบความเชื่อของศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนา โดยแผนภูมิของมณฑลหรือจักรวาลดังกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นว่า ตรงจุดศูนย์กลางของจักรวาลมีภูเขาตั้งอยู่จุดหนึ่ง คือ เขาพระสุเมรุ (Mount Meru) ถัดออกมาจากเขาพระสุเมรุมีเทือกเขาล้อมอยู่โดยรอบเป็นรูปวงกลมเจ็ดวง เรียกเทือกเขาทั้งเจ็ดนี้ว่าสัตตบริภัณฑ์ (Sataparibhanda Mountains) เทือกเขาเหล่านี้เรียงกันออกไปจากด้านในสุดออกไปสู่ด้านนอกสุดตามลำดับดังนี้ คือ เทือกเขายูคนธร (Yugondhara) อิตินธร (Isindhara) กรวิก (Karawika) สุทัสน์ (Suthasana) เนมินธร (Nemindhara) วินตหรือวินันตกะ (Vinantaka) และอัสสกัน (Assakana) เทือกเขาเหล่านี้แต่ละเทือกแยกออกจากกัน โดยมีทะเลสีทันดร (Sithantara) คั่นอยู่ โดยในชั้นนอกสุดทะเลแห่งนี้ได้แผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง จนกลายเป็นแนวพรมแดนของจักรวาล ระหว่างแนววงกลมของเทือกเขาชั้นนอกสุดของสัตตบริภัณฑ์กับแนวพรมแดนของจักรวาล มีทวีปตั้งอยู่แปดแห่ง ในบรรดาทวีปเหล่านี้มีทวีปที่สำคัญมากที่สุดทวีปและที่สำคัญรองลงมาสี่ทวีป ทวีปที่สำคัญมาก ได้แก่ อุตรรกูทวีป (Utaraguru Dvipa) ตั้งอยู่ทางทิศเหนือ บรพวิเทททวีป (Purapavitheha Dvipa) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ชมพูทวีป (Jambu Dvipa) ตั้งอยู่ทางทิศใต้ และอมรโคยานทวีป (Amaragoyana Dvipa) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ส่วนทวีปที่สำคัญในระดับรองลงมาเรียกรวมกันว่ายูพรทวีป (Yuphara Dvipa) โดยแต่ละทวีปตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เป็นทิศย่อยระหว่างทวีปที่สำคัญแต่ละทวีปที่ตั้งอยู่ในทิศหลักทั้งสี่ทิศที่กล่าวมา

ในกรณีของศาสนาพราหมณ์ ศาสนสถานทั้งหมดได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นโดยมีแผนผังใน รูปแบบของมณฑลอันศักดิ์สิทธิ์ทั้งสิ้น โดยแผนผังดังกล่าวเป็นรูปแบบของมณฑลอันลึกลับ ซึ่งเป็น รูปแบบหรือแผนผังที่ได้ใช้ความมานะพยายามที่จะลอกเลียนแบบหรือจำลองแบบของความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจักรวาล ตามระบบความเชื่อที่เนื่องในศาสนา นี้ ซึ่งเป็นระบบความเชื่อที่เกี่ยวกับความ สัมพันธ์อันลึกลับระหว่างพิภพเล็ก ๆ ที่มีลักษณะเป็นมณฑลหรือแผนผังเล็ก ๆ ของจักรวาล (Microcosm) กับมณฑลหรือแผนผังของจักรวาลใหญ่ (Macrocosm) รวมทั้งระหว่างโลกมนุษย์ที่ เกี่ยวกับการเกิด การตาย และปรากฏการณ์ที่ได้ปรากฏขึ้นในทางโลกในทางหนึ่ง กับระบบความเชื่อ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวงโคจร การรวมหมู่ของดวงดาว และโครงสร้างของจักรวาลในอีกทางหนึ่ง ระบบ ความเชื่อดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ทั้งหมดที่ได้ปรากฏขึ้นในโลก เป็นสิ่งที่ธรรมชาติได้ กำหนดให้เกิดขึ้นในเทศะที่เหมาะสมภายในช่องว่างหรืออวกาศ อันเป็นความสัมพันธ์ที่มีความลึกลับ ประการหนึ่งในโครงสร้างของจักรวาล ความคิดรวบยอดดังกล่าวนี้ได้รับการประยุกต์ขึ้นใช้สำหรับ กลุ่มสังคมมากกว่าที่จะเป็นการประยุกต์ใช้ในส่วนบุคคล ไม่เคยปรากฏว่าจะมีสิ่งใด ๆ เลย ไม่ว่าจะ เป็นราชอาณาจักร เมือง หรือศาสนสถานแห่งหนึ่งแห่งใดที่สามารถที่จะรุ่งเรืองขึ้นได้ ถ้าหากว่าสิ่ง นั้นปราศจากความผสมกลมกลืนกับพลังอำนาจของจักรวาลดังกล่าวนี้ ในระเบียบแบบแผนสำหรับการ บรรลุความสำเร็จเกี่ยวกับความผสมกลมกลืนดังกล่าวนี้ มนุษย์ได้ใช้ความมานะพยายามในการสร้าง อาณาจักร เมือง และศาสนสถานในรูปแบบที่มีลักษณะเป็นแบบหรือแผนผังหรือภาพจำลองหรือมณฑล เล็ก ๆ ของจักรวาล ซึ่งได้มีการเลียนแบบหรือจำลองแบบและการสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ของโครง สร้างหรือมณฑลของจักรวาลใหญ่ ในการกระทำดังกล่าวนี้ มนุษย์ได้ใช้ความมานะพยายามที่จะมี การสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่บนพื้นโลกของรูปแบบจำลองหรือมณฑลที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์หรือแต่ เพียงบางส่วนของโลกแห่งสวรรค์ เพื่อเป็นหลักประกันเกี่ยวกับความผสมกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน ระหว่างโลกทั้งสอง ตลอดจนความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์สำหรับดินแดนดังกล่าวและประชาชนพล เมืองของดินแดนนั้น ในจักรวาลวิทยาของศาสนาพราหมณ์นั้น เขาพระสุเมรุซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของ จักรวาล มีฐานะเป็นภูเขอันลึกลับ และมีฐานะเป็นเสมือน “บ้าน” ของเหล่าเทพเจ้า โดยภูเขาแห่งนี้ได้ โผล่ขึ้นมาบนส่วนยอดของทวีปแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นทวีปที่ตั้งอยู่ตรงกึ่งกลางของจักรวาล ทวีปแห่งนี้ได้ รับการล้อมอยู่โดยรอบด้วยเทือกเขาที่ต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่เป็นรูปวงกลมเป็นชั้น ๆ เทือกเขารูปวง กลมแต่ละชั้นนั้นได้แยกออกจากกันโดยมีทะเลแห่งหนึ่งกั้นอยู่ ถัดออกไปจากเทือกเขาและทะเลทั้ง มวลนี้เป็นมหาสมุทรที่มีขนาดใหญ่ที่สุด บรรดาช่างผู้ก่อสร้างอาณาจักร เมือง และศาสนสถานทั้ง มวลของศาสนาพราหมณ์ที่เปี่ยมไปด้วยปรัชญาความคิดเกี่ยวกับความผสมกลมกลืนของจักรวาล ล้วน

แล้วแต่ยึดมั่นในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับสัดส่วนของมณฑลหรือแผนผังของจักรวาล โดยในกรณีของการสร้างเมืองและศาสนสถาน เนื้อหาสาระของสิ่งดังกล่าวนี้ ยังได้มีการหมายรวมถึงหลายสิ่งหลายอย่างด้วย คือ คูน้ำแนวหนึ่งที่มีน้ำบรรจุอยู่นเต็ม ซึ่งเป็นคูน้ำที่สร้างขึ้นสำหรับการล้อมอยู่โดยรอบเมืองหรือศาสนสถานแห่งนั้น โดยปรากฏขึ้นในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ของมหาสมุทรแห่งจักรวาล นอกจากนี้ยังมีแนวกำแพงที่สร้างขึ้นล้อมรอบเมืองหรือศาสนสถาน ซึ่งปรากฏขึ้นในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ของเทือกเขาที่ได้ต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ ตลอดจนทิวาลัยที่ตั้งอยู่ตรงจุดกึ่งกลางของเมืองอย่างพอดิบพอดี เพื่อให้ถูกต้องตรงกันกับตำแหน่งของภูเขาแห่งจักรวาลอันลึกลับ คือ เขาพระสุเมรุ โดยทิวาลัยดังกล่าวนี้มียอดยอดหนึ่งที่สูงที่สุด โดยเป็นยอดที่โผล่ขึ้นไปเหนือจุดที่สูงที่สุด เทวาลัยแห่งภูเขา (Temple – Mountain) เหล่านี้ทั้งหมด ล้วนแล้วแต่มีจะสร้างให้โผล่ขึ้นไปบนฐานสูงทั้งสิ้น ระดับความสูงที่เปรียบได้กับภูเขาอ่าวส่วนดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดความประทับใจอย่างแจ่มชัดจากการที่ภูเขาลูกหนึ่งได้โผล่ส่วนยอดที่สูงที่สุดเสียดเข้าไปในท้องฟ้า ภายใต้ส่วนยอดที่สูงที่สุดดังกล่าวนี้ ภายในอาคารแห่งนี้มีกุฏิ (Cella) ตั้งอยู่แห่งหนึ่ง กุฏิแห่งนี้เป็นห้องภายในอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่ประดิษฐานรูปเคารพที่ศักดิ์สิทธิ์ กลุ่มอาคารทั้งหมดที่ประกอบกันเข้าเป็นศาสนสถานดังกล่าวนี้ มีแนวกำแพงและแนวคูน้ำที่ได้รับการตีความว่าเป็นแผนภูมิอันลึกลับของจักรวาลแผนภูมิหนึ่ง หรือเป็นร่องรอยของมณฑลที่ได้ปรากฏอยู่บนภาพเขียนแสดงแผนภูมิของบริเวณที่ราบลุ่ม โดยแผนภูมิหรือมณฑลเหล่านี้สามารถที่จะมองเห็นได้ก็แต่เพียงเฉพาะจากด้านบน คือ สำหรับเทพเจ้าเพียงเท่านั้น เพราะเป็นสถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อการอุทิศถวายสำหรับพระองค์ ซึ่งทรงเป็นผู้ที่ทรงสามารถถอดรหัสและตีความแผนภูมิที่สร้างไว้ในกลุ่มอาคารเหล่านี้ได้ สถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่ซึ่งโลกของมนุษย์สามารถที่จะติดต่อสื่อสารกับโลกของเทพเจ้าได้ โดยดำรงอยู่ในฐานะของตึระแห่งหนึ่ง

นอกจากมณฑลอันศักดิ์สิทธิ์จะได้รับการนำมาใช้อย่างเคร่งครัดในการสร้างเมืองและศาสนสถานแต่ละแห่งแล้ว ยังมีการนำไปใช้ในการอื่น ๆ อีกไม่น้อย โดยเฉพาะการนำไปใช้ในการรวมเอาศาสนสถานหรือตึระหลาย ๆ แห่งมารวมกันเข้าเป็นกลุ่ม เพื่อให้ศาสนสถานหรือตึระเหล่านั้นอยู่ภายในมณฑลอันศักดิ์สิทธิ์แห่งเดียวกัน โดยภายในมณฑลแต่ละแห่งจะมีศาสนสถานที่สำคัญที่สุดเป็นศูนย์กลางแห่งหนึ่ง รายรอบศูนย์กลางจะประกอบด้วยศาสนสถานหรือตึระที่มีความสำคัญในระดับรองลงไปหลายแห่ง ตึระที่เป็นศูนย์กลางมักจะมีวาศักดิ์สิทธิ์สูงสุด นอกจากจะเป็นศูนย์กลางของการจาริกแสวงบุญของศาสนิกชนแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางของการที่ตึระแต่ละแห่งภายในมณฑลแห่งนั้นจะนำบาปที่ได้รับมาจากการล้างบาปของศาสนิกชนมาถ่ายโอนลงไว้ในตึระที่เป็น

ศูนย์กลาง แล้วรับเอาความบริสุทธิ์หรือความศักดิ์สิทธิ์กลับไปเป็นประจำวันอีกด้วย อย่างไรก็ตามดี มณฑล
 ละในลักษณะนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา ครั้นระยะเวลาผ่านไปยาวนานหลายศตวรรษ
 อาจจะมีมณฑลละไม่มากนักที่ยังคงอยู่สืบเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ อย่างกรณีของมณฑลละที่ประกอบ
 ด้วยเมืองที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดของอินเดียเจ็ดเมืองที่เรียกว่าสัปตปური (Sapta Puri) ซึ่งเป็นเมืองที่จะส่งผลให้
 บรรดาผู้จาริกแสวงบุญบรรลุเป้าหมายแห่งชีวิตได้สูงที่สุด คือ การปลดปล่อยวิญญาณให้เป็นอิสระ
 เมืองเหล่านี้ประกอบด้วยเมืองอโยธยา (Ayodhya) ซึ่งตั้งอยู่ในภาคเหนือ เป็นเมืองหลวงของพระราม
 ในมหากาพย์รามายณะ (Ramayana) เมืองมถุรา (Mathura) ตั้งอยู่ในภาคเหนือ เป็นสถานที่ประสูติ
 ของพระกฤษณะ (Krishna) เมืองฮารทวาร (Hardvar) ตั้งอยู่ในภาคเหนือ เป็นประตูเข้าสู่ต้นน้ำของ
 แม่น้ำคงคา เมืองกาซี ตั้งอยู่ในภาคเหนือ เป็นเมืองของพระศิวะ เมืองอุชเชนี (Ujjain) ตั้งอยู่ในภาค
 กลาง เป็นเมืองศักดิ์สิทธิ์ของพระศิวะ เมืองทวารกา (Dvaraka) ตั้งอยู่ในภาคตะวันตก เป็นเมืองหลวง
 ของพระกฤษณะ และเมืองกาญจี (Kanchi) ตั้งอยู่ในภาคใต้ เป็นเมืองที่ศักดิ์สิทธิ์ของทั้งพระศิวะและ
 พระวิษณุ โดยเมืองเหล่านี้แต่ละเมืองนอกจากจะมีฐานะเป็นตึระที่สำคัญที่สุดแล้ว ยังเป็นเมืองที่มี
 ฐานะเป็นมณฑลละที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดแห่งหนึ่งด้วย โดยประกอบกันขึ้นด้วยตึระที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นจำนวน
 มาก ตามระบบความเชื่อของจักรวาลวิทยาแห่งศาสนาพราหมณ์ทุกประการ อย่างกรณีของเมืองกาซี
 นับเป็นมณฑลละที่มีขนาดใหญ่และมีความสลับซับซ้อนมากที่สุด โดยเมืองนี้เป็นมณฑลละที่มีรัศมีที่แผ่
 ออกไปจากจุดศูนย์กลางประมาณ 10 ไมล์ เขตศักดิ์สิทธิ์ของเมืองได้แผ่ขยายออกไปไกลจนเลย
 ขอบเขตของชุมชนเมืองออกไปจนถึงเขตชนบททางทิศตะวันตกของตัวเมืองและถนนที่ล้อมอยู่โดย
 รอบสายหนึ่ง ซึ่งเป็นถนนสายที่มีชื่อเสียงมาก คือ ถนนปัญจโครศี (Panchakrosi Road) ในปัจจุบัน
 นี้เมืองกาซีมีชื่อว่าวารานาซี (Varanasi) และค่อนข้างที่จะเป็นเมืองที่มีสภาพเป็นสังคมเมือง โดยสังคม
 เมืองดังกล่าวเริ่มต้นตั้งแต่แม่น้ำวาร์นา (Varana River) ไปจนถึงแม่น้ำอสิ (Asi River) เขตที่เรียกว่าอวิ
 มุกตะ (Avimukta) ยังคงเป็นบริเวณที่มีขนาดเล็ก รวมทั้งอันตรกฤหะ (Antargriha) หรือเขตศักดิ์สิทธิ์
 ภายในหรือเขตบุชภายใน (Inner Sanctum) ยังคงมีขนาดเล็กเช่นเดียวกัน รวมทั้งมีแต่เพียงแค่บริเวณ
 โดยรอบเทวาลัยวิศวานาธา (Vishvanatha Temple) เท่านั้นที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนเมืองที่รายรอบไป
 ด้วยบริเวณที่มีประชากรหนาแน่น ด้วยเหตุนี้ โครงสร้างของเมืองศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้เท่าที่ปรากฏใน
 ขณะนี้ จึงเป็นเมืองที่ประกอบด้วยเขตศักดิ์สิทธิ์ที่ซ้อนกันอยู่เป็นรูปวงกลมที่ล้อมอยู่โดยรอบจุดศูนย์
 กลางและเรียงลดหลั่นกันออกไปเป็นชั้น ๆ เป็นชุด ๆ หลายชั้น ในลักษณะที่เป็นระบบ โครงสร้างของ
 สัญลักษณ์ของมณฑลละอันศักดิ์สิทธิ์ ตามจักรวาลวิทยาของศาสนาพราหมณ์

จากการศึกษาสภาพทางภูมิศาสตร์ของตึระ ระบบโครงสร้าง และความสัมพันธ์ทางด้านตำแหน่งที่ตั้งของตึระที่ค้นพบในรัฐตามพรลิงค์ที่มีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 11 – 16 โดยเฉพาะตึระที่มีการค้นพบรูปเคารพที่เนื่องในศาสนาพราหมณ์อยู่ในตึระเหล่านั้นด้วย ได้แสดงให้เห็นว่าตึระดังกล่าวมีการรวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ โดยแต่ละกลุ่มตั้งกระจายกันอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำที่สำคัญภายในรัฐ โดยแต่ละกลุ่มมีตึระที่มีขนาดใหญ่หรือตึระที่สำคัญเป็นจุดศูนย์กลาง เช่น ตึระ ณ เขาคา อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ตึระ ณ หัวเขaben (เขาศรีวิชัย) อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และตึระ ณ เขากูหา อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เป็นต้น บริเวณโดยรอบตึระที่เป็นศูนย์กลางเหล่านี้ มีตึระที่มีขนาดหรือความสำคัญในระดับรองลงมาหลายแห่งตั้งอยู่ในลักษณะที่ล้อมอยู่โดยรอบตึระที่เป็นจุดศูนย์กลางดังกล่าวนี้ จากปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่าภายในรัฐตามพรลิงค์ในช่วงที่ศาสนาพราหมณ์ ลัทธิไสวนิกายกำลังรุ่งโรจน์อยู่ภายในรัฐ ในระหว่างราวพุทธศตวรรษที่ 11 – 16 นั้น ตึระภายในรัฐได้มีการรวมกันเป็นกลุ่ม ๆ ในรูปของมณฑลละอันศักดิ์สิทธิ์เช่นเดียวกัน โดยมีมณฑลเหล่านั้นอยู่ภายใต้พลังอำนาจอันศักดิ์สิทธิ์ของเทพกษัตริย์ ซึ่งทรงเป็น “พระอิศวรแห่งตามพรลิงค์” และประทับอยู่ในมณฑลที่เป็นศูนย์กลางแห่งรัฐคือ มณฑลแห่งราชธานีในบริเวณเมืองโบราณนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นมณฑลที่มีการค้นพบศิลาจารึกรุ่นต้นที่เกี่ยวข้องหลายหลัก รวมทั้งมีการค้นพบตึระที่ตั้งอยู่ในมณฑลอย่างหนาแน่น โดยตึระเหล่านั้นมีระบบโครงสร้างในรูปของมณฑลขนาดใหญ่ ตึระภายในมณฑลแห่งนี้มีปริมาณมากและมีความสลับซับซ้อนมากที่สุดแห่งหนึ่ง จึงเป็นมณฑลที่สะท้อนให้เห็นจักรวาลวิทยาของศาสนาพราหมณ์ในรัฐรุ่นต้นของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ดีที่สุดแห่งหนึ่ง

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีทางประวัติศาสตร์ (Historical Research) และวิธีวิจัยสนาม (Field Research) โดยดำเนินการดังนี้ คือ

1. กลุ่มตัวอย่าง : ในแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในนครศรีธรรมราชและคาบสมุทรมหาไต้ของประเทศไทย จะเก็บตัวอย่างของโบราณวัตถุ โบราณสถาน และหลักฐานทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยหลักฐานเหล่านี้อาจจะจัดแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท คือ

1.1 โบราณวัตถุ โบราณวัตถุที่ใช้ในการศึกษานี้มีหลายประเภท ได้แก่

1.1.1 ศิลจารึก เป็นศิลจารึกที่มีแหล่งที่ค้นพบที่แน่นอน ส่วนหนึ่งมีศักราชที่สลักปรากฏอยู่ จึงสามารถกำหนดอายุได้อย่างแน่นอน อีกส่วนหนึ่งไม่ปรากฏศักราชที่สลัก จึงได้ใช้วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดอายุ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการของอักษรตามหลักวิชาอักษรโบราณวิทยา (Palaeography) เป็นหลัก

1.1.2 จารึกตราประทับ เป็นจารึกที่มีขนาดเล็ก มีการสลักอักษรในด้านกลับ มีแหล่งค้นพบที่แน่นอน คือ ชุมชนโบราณที่เป็นสถานีการค้าเริ่มต้นของคาบสมุทรไทย เนื่องจากไม่ได้มีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดี จึงอาศัยวิธีการศึกษาเพื่อกำหนดอายุโดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการของอักษรเป็นหลักเช่นเดียวกัน

1.1.3 จารึกบนพระพิมพ์ เป็นจารึกที่สลักไว้บนพระพิมพ์ ซึ่งเป็นรูปเคารพในพุทธศาสนา มีแหล่งค้นพบที่แน่นอน เนื้อหาที่สลักมักจะเป็นคาถาในพุทธศาสนา มีการค้นพบทั้งจากการขุดค้นทางโบราณคดีและการค้นพบโดยความบังเอิญ ในกรณีที่ไม่ได้มีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดี ได้ใช้วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดอายุ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการของอักษรเป็นหลัก

1.1.4 เอกสารโบราณประเภทหนังสือใบลาน (สมุดข่อย, สมุดไทย) เป็นเอกสารที่มีแหล่งที่ค้นพบที่แน่นอน เป็นเอกสารตัวเขียนที่ยังไม่เคยมีการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน ส่วนใหญ่มีศักราชที่จารปรากฏอยู่ แม้ว่าบางส่วนอาจจะมีการคัดลอกหรือการรวบรวมขึ้นในระยะหลังลงมา

1.1.5 ประติมากรรมสัญลักษณ์เริ่มต้นที่มีการใช้ร่วมกันทั้งศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาเป็นประติมากรรมขนาดเล็ก ส่วนใหญ่สลักด้วยหิน เป็นประติมากรรมที่สลักเป็นภาพต่าง ๆ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์เริ่มต้นที่มีการใช้ร่วมกันทั้งศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาโดยในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนานั้น ประติมากรรมเหล่านี้ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นในช่วงก่อนที่จะมีการสร้างสรรค์รูปเคารพของพระพุทธเจ้าในรูปของมนุษย์หรือพระพุทธรูปขึ้น มีแหล่งค้นพบที่แน่นอน คือ ชุมชนโบราณที่เป็นสถานีการค้าเริ่มต้นของคาบสมุทรไทย เนื่องจากไม่ได้มีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดี จึงได้ใช้วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดอายุ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางศิลปะตามหลักวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดี (History of Art and Archaeology) กับโบราณ

วัตถุประเภทเดียวกันที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีและกำหนดอายุแล้ว ซึ่งเคยมีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีในแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศอินเดีย

1.1.6 ลูกปัด เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องประดับ เป็นโบราณวัตถุขนาดเล็ก ทำด้วยวัสดุหลายชนิด มีแหล่งค้นพบที่แน่นอน ประวัติการค้นพบมีทั้งที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีและค้นพบโดยความบังเอิญ ในกรณีที่ไม่ได้มีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดี ได้ใช้วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดอายุ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางศิลปะกับโบราณวัตถุประเภทเดียวกันที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีและกำหนดอายุแล้ว ซึ่งเคยมีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีในแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศอินเดีย

1.1.7 ภาชนะดินเผาพื้นเมือง เป็นโบราณวัตถุที่มีแหล่งค้นพบที่แน่นอน มีทั้งที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีและค้นพบโดยความบังเอิญ ในกรณีที่ไม่ได้มีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดี ได้ใช้วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดอายุ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางศิลปะกับโบราณวัตถุประเภทเดียวกันที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีและกำหนดอายุแล้ว ซึ่งเคยมีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีในแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกคาบสมุทรไทย

1.1.8 ภาชนะดินเผาต่างชาติ โบราณวัตถุประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นภาชนะดินเผาของจีน มีแหล่งค้นพบที่แน่นอน มีทั้งที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีและค้นพบโดยความบังเอิญ ในกรณีที่ไม่ได้มีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดี ได้ใช้วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดอายุ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางศิลปะกับโบราณวัตถุประเภทเดียวกันที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีและกำหนดอายุแล้ว ซึ่งเคยมีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีในแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศจีน

1.1.9 ประติมากรรมรูปเคารพ เป็นรูปเคารพทั้งที่เนื่องในศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ ทำด้วยวัสดุหลายชนิด มีหลายรูปแบบ และมีหลายขนาด มีแหล่งค้นพบที่แน่นอน รูปเคารพเหล่านี้มีการค้นพบทั้งจากการขุดค้นทางโบราณคดีและการค้นพบโดยความบังเอิญ รูปเคารพที่สำคัญในศาสนาพราหมณ์ที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดี คือ ศิวลึงค์ ซึ่งค้นพบจากการขุดค้น

ทางโบราณคดีภายในซากเทวาลัย ณ ตีระเขาคา อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช และภายใน ซากเทวาลัย ณ ตีระวัดโมคลาน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนรูปเคารพที่สำคัญใน พุทธศาสนาที่ค้นพบเป็นจำนวนมากจากการขุดค้นทางโบราณคดี คือ สถูป และพระพิมพ์ ซึ่งค้นพบ จากการขุดค้นทางโบราณคดีที่สถูป ณ แหล่งโบราณคดีควนสราญรมย์ ภายในมณฑลละมุนแม่น้ำตาปี อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และศาสนสถานที่สำคัญอื่น ๆ อีกหลายแห่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในกรณีที่เป็นประติมากรรมรูปเคารพที่ไม่ได้มีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดี ได้ใช้วิธีการ ศึกษาเพื่อกำหนดอายุ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางศิลปะกับ โบราณวัตถุประเภท เดียวกันที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีหรือที่ได้รับการกำหนดอายุแน่นอนแล้ว ซึ่งเคยมีการค้นพบมาก่อนหน้านี้ในแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ อินเดีย

1.1.10 ชิ้นส่วนสถาปัตยกรรม เป็นชิ้นส่วนต่าง ๆ ของศาสนสถานที่แตกต่างกันหลาย และกระจัดกระจายออกมาจากซากศาสนสถาน โดยเฉพาะศาสนสถานที่อยู่ในศาสนา พราหมณ์ ซึ่งค้นพบเป็นจำนวนมาก และค้นพบในแหล่งที่แน่นอน ชิ้นส่วนทางสถาปัตยกรรมเหล่านี้ มีอยู่หลายประเภท เช่น แท่งหินที่ใช้เป็นส่วนฐานรากของอาคาร ฐานเสาศิลา เสาศิลา กรอบประตู ศิลา ธรณีประตูศิลา และอิฐดินเผา เป็นต้น โบราณวัตถุเหล่านี้ค้นพบทั้งจากการขุดค้นทางโบราณคดี และจากการรื้อทำลายศาสนสถานด้วยกรณีต่าง ๆ ในการขุดค้นทางโบราณคดีที่เนินศาสนสถานบาง แห่งในตีระ ณ เขาคา อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ตีระ ณ วัดโมคลาน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช และตีระ ณ หัวเขaben (เขาศรีวิชัย) อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีการค้นพบชิ้นส่วนของสถาปัตยกรรมดังกล่าวเป็นจำนวนมาก โดยบางส่วนมีการค้นพบร่วมกันกับ ประติมากรรมรูปเคารพ คือ ศิวลึงค์ ศิลา โดยชิ้นส่วนของสถาปัตยกรรมเหล่านี้ที่ค้นพบในตีระดังกล่าวมีรูปแบบอย่างเดียวกัน สำหรับชิ้นส่วนของสถาปัตยกรรมที่ไม่มีการค้นพบจากการขุดค้นทาง โบราณคดี ได้ใช้วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดอายุ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางศิลปะ กับ โบราณวัตถุประเภทเดียวกันที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีที่กล่าวมา

1.2 โบราณสถาน โบราณสถานที่ใช้ในการศึกษานี้มีหลายประเภท ได้แก่

1.2.1 ชุมชนโบราณ เป็นสถานที่ที่มีตำแหน่งที่ตั้งที่แน่นอน มีการค้นพบหลักฐาน ทางโบราณคดีที่สะท้อนให้เห็นกิจกรรมหรือวัฒนธรรมของมนุษย์ในแต่ละชุมชน เช่น วัฒนธรรมด้าน

การตั้งถิ่นฐาน การค้า การติดต่อกับสังคมภายนอก และการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ในชุมชน เป็นต้น ชุมชนโบราณเหล่านี้มีทั้งที่ได้ดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดีแล้ว และที่ไม่เคยมีการขุดค้นทางโบราณคดี ในกรณีที่ยังไม่เคยมีการขุดค้นทางโบราณคดี ได้ใช้วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดอายุ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางศิลปะของ โบราณวัตถุที่ค้นพบในชุมชนกับ โบราณวัตถุประเภทเดียวกันที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันกับที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีและกำหนดอายุแล้ว ซึ่งเคยมีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีในแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกคาบสมุทรไทย

1.2.2 ศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในศาสนาพราหมณ์ ส่วนใหญ่เป็นศาสนสถานที่อยู่ในสภาพปรักหักพัง บางส่วนได้รับการขุดค้นทางโบราณคดีแล้ว แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการขุดค้นทางโบราณคดี ภายในศาสนสถานมักจะมีการค้นพบรูปเคารพที่ตั้งอยู่ในศาสนาพราหมณ์และชิ้นส่วนของสถาปัตยกรรม ในกรณีที่ศาสนสถานที่ไม่เคยมีการขุดค้นทางโบราณคดี ได้ใช้วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดอายุ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางศิลปะของ โบราณวัตถุที่ค้นพบในศาสนสถานกับ โบราณวัตถุประเภทเดียวกันที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันกับที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีและกำหนดอายุแล้ว ซึ่งเคยมีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีในแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศอินเดีย

1.2.3 ศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในพุทธศาสนา เป็นศาสนสถานที่มีทั้งที่เกิดจากการปรับปรุงถ้ำที่เกิดเองตามธรรมชาติมาใช้ให้เหมาะสมกับระบบความเชื่อในพุทธศาสนา และศาสนสถานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ขึ้นภายนอกถ้ำดังกล่าว ศาสนสถานเหล่านี้บางส่วนได้รับการขุดค้นทางโบราณคดีแล้ว แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการขุดค้นทางโบราณคดี ภายในศาสนสถานมักจะมีการค้นพบรูปเคารพที่เนื่องพุทธศาสนา ในกรณีของศาสนสถานที่ไม่เคยมีการขุดค้นทางโบราณคดี ได้ใช้วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดอายุ โดยอาศัยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบทางศิลปะของ โบราณวัตถุที่ค้นพบในศาสนสถานกับ โบราณวัตถุประเภทเดียวกันที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันกับที่ค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีและกำหนดอายุแล้ว ซึ่งเคยมีการค้นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดีในแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศอินเดีย

2. การรวบรวมข้อมูล : ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการสำรวจทางโบราณคดี (Archaeological Survey) และข้อมูลเอกสารทางประวัติศาสตร์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล : ในการวิเคราะห์ข้อมูล จะแยกแยะศึกษาวิเคราะห์ทั้ง โบราณวัตถุ โบราณสถาน และหลักฐานทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรวิจัย โดยการศึกษาเปรียบเทียบ รูปแบบทางศิลปะและวัฒนธรรมกับศิลปะอินเดียและศิลปะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการอธิบายตีความตามเนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์เหล่านั้น ตามประเด็นที่ศึกษาแต่ละประเด็น

4. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล : ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้วิธีการเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ขีดจำกัดในการใช้หลักฐานในการวิจัย

ขีดจำกัดที่สำคัญในการใช้หลักฐานในการวิจัยนี้มีสองประการ คือ ประการแรก จากผลการสำรวจภาคสนามทางโบราณคดีของผู้วิจัยปรากฏว่า ในปัจจุบันนี้หลักฐานที่ใช้ในการศึกษาได้ถูกทำลายลงไปมาก โดยเฉพาะในบริเวณของชุมชนเมืองของเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเมืองโบราณที่เป็นศูนย์กลางของรัฐตามพราตลิ่งหรือรัฐนครศรีธรรมราชด้วยระยะเวลาอันยาวนาน จึงเป็นแหล่งที่มีโบราณสถานหรือศาสนสถานตั้งอยู่อย่างหนาแน่นมากที่สุดแห่งหนึ่ง เนื่องจากในระหว่างราวพุทธศตวรรษที่ 11 – 16 มีตึระหรือเทวาลัยตั้งอยู่อย่างหนาแน่นเป็นจำนวนมาก ในฐานะที่เป็นมณฑลที่สำคัญที่สุดของรัฐ คือ เป็นมณฑลแห่งราชธานี ในทำนองเดียวกันกับในระหว่างราวพุทธศตวรรษที่ 17 – 19 มีวัดหรือศาสนสถานในพุทธศาสนาตั้งอยู่อย่างหนาแน่นเป็นจำนวนมากเช่นกัน แต่ด้วยเหตุที่ได้มีการตั้งชุมชนใหม่ซ้อนทับลงบนชุมชนเก่า ส่งผลให้มีการทำลายศาสนสถานเหล่านั้นครั้งแล้วครั้งเล่าและสืบเนื่องมายาวนาน ทำให้ร่องรอยของตึระหรือเทวาลัยหรือวัดเหล่านั้นหลายแห่งยังคงปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีอยู่ในหลายลักษณะ แต่ร่องรอยเหล่านั้นกระจัดกระจายมาก และอยู่ในสภาพที่ไม่สมบูรณ์เพียงพอ จึงไม่สามารถที่จะนำมาใช้ในการศึกษานี้ได้ แม้ว่าอาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการศึกษาโดยตรงหรือเป็นหลักฐานหลักอย่างหนึ่งในการศึกษาก็ตาม อย่างกรณีของโบราณสถานที่ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของเขตสังฆาวาสต่อกับตลาดสดของวัดท่าโคตร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นโบราณสถานทีอาจจะเป็นตึระแห่งหนึ่ง เนื่องจากชิ้นส่วนของสถาปัตยกรรมที่กระจัดกระจายอยู่โดยทั่วไปบางส่วน มีรูปแบบทางศิลปะที่มีความคล้ายคลึงกันกับที่ค้นพบในตึระแห่งอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง แต่หลักฐานเหล่านั้นยังไม่สมบูรณ์เพียงพอ เพราะโบราณสถานได้ถูกทำลายไปมาก จนชิ้นส่วนของสถาปัตยกรรมที่หลงเหลืออยู่ไม่สมบูรณ์เพียงพอ เพราะได้ถูกทำลายไปจากกรณีต่าง ๆ หลายกรณีและกระจัดกระจายออกไปจากแหล่งที่ตั้งดั้งเดิมของ

โบราณสถานมาก สถานการณ์เช่นนี้ได้เกิดขึ้นกับโบราณสถานแห่งอื่น ๆ อีกหลายแห่ง เช่น โบราณสถานภายในวัดมเหยงคณ์ ตำบลคลัง และโบราณสถานในบริเวณที่ห่างออกมาเพียงเล็กน้อยทางด้านทิศเหนือของโบราณสถานหมายเลข 5 (ฐานพระสยาม) ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นโบราณสถานที่ไม่สามารถที่จะนำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ได้และไม่ได้นำมากล่าวไว้ในงานวิจัยนี้ทั้งสิ้น และประการที่สอง จากผลการสำรวจภาคสนามทางโบราณคดีของผู้วิจัยปรากฏว่า ได้มีการค้นพบเนินโบราณสถานเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเนินที่ถูกปกคลุมด้วยดินและวัชพืช มีเศษอิฐโบราณโผล่ออกมาและกระจายอยู่โดยรอบ และมีสระน้ำโบราณอยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ ในระยะที่ห่างออกไปจากเนินโบราณสถานเพียงเล็กน้อย เนินโบราณสถานเหล่านี้ไม่ปรากฏร่องรอยและประวัติการถูกรื้อทำลาย รวมทั้งประวัติการค้นพบประติมากรรมรูปเคารพหรือชิ้นส่วนของสถาปัตยกรรมที่ทำด้วยหิน แต่จากรูปแบบทางศิลปะของโบราณวัตถุสถานที่ค้นพบ เช่น อิฐโบราณและสระน้ำโบราณ เป็นต้น ตลอดจนความสัมพันธ์ทางด้านสภาพทางภูมิศาสตร์กับสภาพแวดล้อมของตำแหน่งที่ตั้ง เช่น ความสัมพันธ์กับลำน้ำโบราณ เป็นต้น อาจจะสามารถกล่าวได้ว่าโบราณสถานเหล่านี้มีความคล้ายคลึงกันกับตึระที่มีอายุอยู่ในระหว่างราวพุทธศตวรรษที่ 11 - 16 แห่งอื่น ๆ แต่เนื่องจากในขณะนี้ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่ายังปรากฏหลักฐานไม่เพียงพอ จึงไม่ได้นำมาใช้ในการศึกษาและไม่ได้นำมากล่าวไว้ในงานวิจัยนี้เช่นเดียวกัน เนินโบราณสถานในลักษณะที่กล่าวนี้จะค้นพบมากในบริเวณอำเภอเมือง อำเภอท่าศาลา และอำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะในบริเวณชุมชนโบราณที่ตั้งอยู่โดยรอบตึระที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของรัฐ คือ ตึระ ณ เขาคา ตำบลเสาภา อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช อันเป็นศูนย์กลางของมณฑลกลุ่มคลองท่าหน ซึ่งได้มีการค้นพบโบราณสถานในลักษณะที่กล่าวนี้หนาแน่นและมีปริมาณมากเป็นพิเศษ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระยะเวลาในการทำวิจัย

การวิจัยตามโครงการนี้ใช้เวลา 2 ปี คือ ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.2542 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ.2544 โดยมีแผนการดำเนินงานตลอดโครงการดังกล่าวดังนี้ คือ

กิจกรรม/ขั้นตอนการดำเนินงาน	ปีที่ 1 - 2											
	เดือน											
	1-2	3-4	5-6	7-8	9-10	11-12	13-14	15-16	17-18	19-20	21-22	23-24
1. ขั้นตอนการเตรียมและการศึกษาเอกสาร	X											
2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล		X	X	X	X	X	X					
3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล								X	X			
4. ขั้นจัดทำรายงานการวิจัย										X	X	
5. ขั้นประเมินผล												X

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. คาดว่าจะทำให้ทราบภูมิหลังทางด้านภูมิศาสตร์และด้านประวัติศาสตร์ของนครศรีธรรมราชและคาบสมุทรมภาคใต้ของประเทศไทย
2. คาดว่าจะทำให้ทราบพัฒนาการทางวัฒนธรรมของนครศรีธรรมราชและคาบสมุทรมภาคใต้ของประเทศไทย ภายใต้อิทธิพลและการผสมผสานของศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธ ในพุทธศตวรรษที่ 11 – 19 โดยเฉพาะวัฒนธรรมด้านการเมืองการปกครอง ในส่วนที่เกี่ยวกับพัฒนาการของรัฐ
3. คาดว่าจะทำให้การศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ในสมัยต้นประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของคาบสมุทรมภาคใต้ของประเทศไทยมีความกระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น
4. คาดว่าจะก่อให้เกิดแนวทางใหม่อีกแนวทางหนึ่งในการศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ แนวทางที่ปรากฏในบริบทของการรับอิทธิพลและการผสมผสานระหว่างศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธ